

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 4. De adimplectione, & abolitione Contractuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

benignitate inspectâ, quæ prævalere debet, quia æquum non est, quinquam locupletari cum alterius damno & iactura. *nam hoc natura ff. de condict. indeb.* Igitur qui sic læsus est, conditione indebiti repetere potest, quod ignoranter expendit. *Mol. D. § 67. Accursius. Soat. Schneid. Kling. & al. in cit. tit. de obl. Az. III. l. XI. c. 25. Osterman. §. 6. tit. 28. l. 3. Inst. Fill. tract. 39. c. 10. cit. fin.*

§. IV.

De adimpletione, & abolitione Contractuum.

LExat in l. *Decretal. tit. 23. de solution. & l. 3. Instit. tit. 30. quib. modis tollitur obligatio*, ubi promissionum, & contractuum fines explicantur, quibus ut, quæ desiderantur, addamus, nosse cum primis oportet, tribus potissimum modis satis fieri creditoribus adimpleri contractum, & desinere obligationem. 1. per remissionem, seu condonationem creditoris, prout quisque ff. de solut. 2. per exhibitionem, seu præstationem ejus, quod debetur. §. 1. *Inst. quib. mod. toll. obl.* 3. aliunde per fortunam, aut casum, quo debitorum voluntas & potentia retardatur. *l. si ex legati ff. de verb. oblig.* Deinde solutionem sumi posse generaliter pro omni liberatione quocunque modo fiat. *l. solutionis verbum ff. h. t.* specialiter verò pro naturali præstatione ejus, quod debetur. *l. 49. & l. par. ff. eod.* Debitor autem hic vocatur, non tantum principalis, sed etiam fidejussor, & hæres, ille, quia sponde suscepit obligationem, hic quia succedit in locum defuncti. *l. fin. §. fin. verò ff. de jure de liber.* Pari modo successor in Ecclesiâ, qui quis non sit hæres propter successio-

nem debitis relictis satis facere debet, modo pro necessitate vel utilitate Ecclesiæ contracta sint. *c. 2. de solution. Barb. & Valens. ibid. Fillint. tract. 39. c. 10. n. 172.*

II. Omnem obligationem tollit solutio, sive per principalem debitorem, sive per fidejussorem, aut hæredem fiat, imò quemcunque etiam inscio vel invito debitore. Nam Jus civile vinculum tunc solvit: & beneficium invito conferri potest, non obstante *Reg. Jur. ff. l. invito beneficium non datur.* Illa enim Decis interpretate, locum habet, quando agitur de solo interesse illius, cui beneficium confertur, non verò cum agitur de interesse alterius privato, aut publico. Potest enim quis solvere pro alio invito, cumque liberare obligatione, quia agitur etiam de interesse creditoris. *Castrensis in l. solvente ff. de nego. gestis.* Similiter præ condemnatione ad amputationem manus, vel pedis, nisi infra mensem 100. flor. solverit, solvere quis potest, & repetere, quantum eumque reclamet damnatus, seque juret redditurum non esse. *Bart. in l. Stichus de peculio legato.* Interest enim Reip. cives conservari incolumes. *l. cum ratio §. penult. ff. de bon. damnator.* Creditori tamen invito non est aliud pro alio obtrudendum, cum rationes illi deesse non possint quare non nisi specificam accipere solutionem velit. *Accursius in §. Toll. Inst. quib. mod. toll. obl. V. Schn. §. in bonâ Inst. de compensat. Gail. 2. ob. 73. n. 8.*

III. Solutio alteri facta, quia creditori, tollit obligationem debitoris in his casibus. 1. si creditor mandaverit debitori, ut alteri alicui tradat, & deinde mandatum revocet, tunc si ante notitiam revocationis res tradita fuerit, liberat ab obligatione debitorem, quamvis aliqua

casu

casu perierit. 1. si verò procuratori ff. eod. Schneidevvin. l. 3. instit. tit. 30. V. Vesenbec. l. 46. ff. tit. 3. 2. Cum res in individuo determinata debetur, v.g. hæc vestis holerica, & tradita nuncio ad deportandum creditori, siue is à creditore designatus sit, siue non, modò in ea tradenda non intervenerit culpa tradentis, creditori perit, & debitor obligatione solvitur, nisi fortè de culpa levi, & casu fortuito promississet. 3. Similiter creditori perit res, quæ in determinata illi, quem ipse designavit tradita, antequam deferretur, perit. Censetur enim ipsi creditori commissa, & tradita. l. solutam ff. de solut. Idem dicendum, si procuratori creditoris ad id mandatum habenti traderetur. Contrarium accidit, cum non species rei, sed quantitas debetur. c. un. de Commidato. Abb. Ostiens. Sylv. V. solutio q. 5. Azor. 111. l. 4. c. 33. ci. fin. Less. c. 16. Dub. 6.

IV. Quando facienda solutio sit, terminus præfixus docebit, absque alia monitione. l. magnam C. de contrah. & commit. stipul. Illo transacto & neglecto debito ad compensanda damna tenetur, & poenam, si quæ apposta fuit. Excipe, nisi in Jure concedatur purgatio moræ, ut in Emphyteusi Ecclesiastica, si pensio non solvatur intra biennium, cum aliàs singulis annis certo tempore præstanda esset: quod quia speciale est, non debet applicari temporalibus, ut Sylv. notat. V. Emphyteusis num. 9. Ecclesia enim mitius agit, & minus in poenas prona est, quam Magistratus secularis. Quamquam nihil absurdi video, si ex benignitate Juris, & æquitate quadam Canonica in omnibus moræ purgatio admitteretur. V. Mol. D. 564. Ubi solutioni certum tempus

constitutum non est, exigendum erit à creditore debitum, ut in mora constituat. l. magnam citatâ. Cum verò non exigat, nulla quod constet, causa impeditus, securum videtur reddere debitorem, ut saltem graviter non peccet, cunctando. Nam si sciens volens indebitum solvendo censetur donare illud; l. indebitum C. de condit. indeb. etiam qui memor. debitorum ea non exigit, negligere, & remittere censeri potest. c. fin. de locato. Bald. l. 2. Consilio 20 Bald. Angel. Abb. quos sequitur Sylv. V. Mora q. 1. Angelus. eod. num. 1. Onnatio de contractib. Disp. 9. Tuschus conclus. 352. & 353. Azor l. cit. c. 34. q. 2. Lessius c. 15. Dub. 8. Castrens. Conf. 178. De ordine reddendi, aut solvendi debita V. Navarr. c. 17. n. 47. & seq. Reginald. l. 15. c. 17.

V. Ad solutionem refertur Acceptilatio, quemadmodum ad corpus umbra, de qua dixi § præc. num. 12. Huic proxima & affinis est Novatio, per quam obligatione priori extincta nova constituitur. l. 1. §. Novatio ff. eod. ut si quod debes ex contractu emptionis mutetur in stipulationem. Nec interest, qualis obligatio præcesserit naturalis, an civilis consensu, re, verbis, aut literis contracta. Omnis enim obligatio verbis novari potest, etiam ea, quæ jure gentium introducta est: in quo differt ab acceptilatione, quæ civiles tantum tollit. Ad hoc autem ut Novatio effectum suum consequatur, necesse est, 1. ut sequens obligatio teneat, aut civiliter aut naturaliter tantum. Unde cum infante aut servo si fiat, irrita est. 2. ut novatio fiat per stipulationem. Nam si alio modo per pactum scilicet prius debitum, deduceretur in constitutum, 3. ut hoc expressè agatur ut novetur obligatio.

Obligatio: aliàs duæ erunt obligationes, & ex utraq; dabitur actio creditori. *Bart. & DD. in l. 2. ff. de novat.* Notandum prætere, quod Novatio duplex est. Voluntaria nimirum & necessaria. De voluntaria jam dixi. Necessaria fit in iudicio per litis contestationem. Et dicitur hæc improprie novatio, utpote non prioris obligationis mutatio, sed novæ qualitatis adjectio: sicut illa quoque improprie Novatio est, quæ fit per sententiam, & dicitur novæ actionis cumulatio. Cæterum effectus Novationis est prioris obligationis cessatio cum hoc expressè agitur, ut fiat novatio: aut saltem ope exceptionis, quâ do tacitè hoc agitur. *Gl. in cit. l. 2. de novat. Sæc. 13. Inst. §. præte. et. 30. Lay l. 3. tr. 4. c. 32.*

VI. Sequitur *Compensatio*, quæ debiti, & crediti inter se contributio est. *l. 1. ff. de compens. eo sine inventa*, quæ interest nostra potius non solvere, quam solum repetere *l. 3. ff. eod.* Admittitur, quando utrimq; debetur quantitas, ut una possit vice alterius fungi propter omnimodam similitudinem. Unde speciei ad speciem regulariter non est compensatio, nec speciei ad quantitatem: præterea requiritur, ut debitum sit compensandum liquidum, aut saltem proximè liquidandum. Iniquum est enim ab altera parte, quæ jam penè convicta est, apponi certo, & indubitato debito compensationem, & hæc ambagibus spem propinquæ condemnationis excludi. *Mol. D. 560. Omn. de contr. Disp. 8.* Affinis compensationi est *Reconventio*, cum ex duobus sibi invicem debitoribus alter alterum in iudicio cõvenit de solutione: & hic intentata simili actione, quod sibi debetur, exigit. Quod in compensatione non fit, quâdo id, quod actor debet reo,

non est civile sed naturale debitum. In hoc enim non actio, sed expressio permittitur. *l. Etiam ff. de compensat. V. Filiut. tract. 39. c. 10. num. 168.*

VII. Præter hos modos Contractum adimplendi, & extinguendi numerantur alii septem, quorum 1. est consusio, ut si debitor fiat hæres creditoris, vel è contra. Tunc enim bona confunduntur, & idem homo creditor & debitor efficitur quod quia leges non permittunt, desinit obligatio. *l. debitori C. de pact. & l. si delit cred. ff. de fideiuss. 2. est oblatio, consignatio, & depositio, de quib; V. Schneidervi 3. Inst. et. 30. Nav. c. 17. n. 44. 3. Chirographi redditio. Creditor enim illud restituendo debitori, videtur pactum facere de non petendo *l. 2. ff. de pact.* In redditione pignoris non præsumitur: cum aliis de causis fieri possit redditio *l. 3. ff. eod.* Quod si debitor instrumentum habeat penes se cancellatum, & alleget se liberatum à creditore pacto de non petendo, probare debet instrumentum sibi à creditore redditum esse si verò alleget, se liberatum solutione, præsumitur liberatus, nisi sit persona domesticæ, quæ facillè surripere instrumentum posset. *l. si Chirogr. ff. de prob. Bart. & DD. in di. l. 2. de pact. Schneid. l. cit. n. 19.* 4. est iuramentum. Si creditore debitum exigente non tamen sufficienter probante debitum esse, in iudicio conventus neget juramento se non debere. Liberabitur enim ab obligatione, nisi fraudulenter agat, sciens contrarium. Tunc enim coram Deo manet obligatus. *Bart. in l. qui iurasse. ff. eo. 5. est sententia Judicis, quæ in re dubia valere potest ad tollendam in conscientia debiti obligationem. 6. interitus rei sine culpa debitoris l. si ex legali ff. de verb. oblig.**

F ff

7. deni.

7. demique præscriptio, quæ si perfecta, & completa fuerit maxima & minima debita tollit, privando creditores potestate sua exigendi, quâ tot annorum spatium ubi neglexerunt. *c. ad aures. de præscriptionib. c. Vigilant. eod. l. sicut in rem 3. C. de præscrip. 30. & 40. ann. ubi nec actiones reales, nec personales ultra 30. annorum spatium protendendas esse definitur. Cov. in Reg. possess. par 3 §. 2. Tiraq. de præscr. §. 1. Glo. 2. n. 13. Gutier. l. 2. q. 1. n. 24. Mol. Disp. 560. Ess. 6. 6. Dub. xi. n. 36. Socin. Reg. 1. Debitor speciei*

Onnatu contr. Disp. 21. Tusch. in v. debitor. Concl. 55. & 56. Hartm. l. 2. et 7. addens, sicut debitor compellere potest creditorem, aut restituat sibi instrumentum debiti soluti per conditionem sine causa. l. dissoluta C. de condact. ex l. vel si non extat, novum conficiat de completâ solutione, ita quandoq; compelli debitorem posse ad faciendum instrumentum, quo fateatur illud, quod solvit, debitum fuisse ex tali causa, ne postea dicat indebitum à leolutum esse. l. plures C. de fid. instrum.

TITULUS VIII.

De Contractibus gratuitis, & Lucrativis.

§. I.

De Deposito.

AD particularia descendentes ipso agnatæ spei & cupiditatis impulsu in lucrativas Conventiones incidimus, quasi jam reperta fortuna. Hos quinario numero plerique DD. comprehendunt, & enumerant hoc ordine. *Depositum, Donatio, Commodatum, Precarium, & Mutuum.* Vel enim res gratuito datur in utilitatem, dantis tantum, & est depositum, vel in gratiam accipientis, & tum vel traditur liberè quoad substantiam estq; donatio vel quoad usum duntaxat, & est Commodatum, aut precarium. Si autem detur quoad substantiam & usum simul cum obligatione reddendi in eadem specie, erit Mutuum. Ad donationem quæ pertinent, supra per occasionem Tit. 1. §. 3. expedivimus. Reliqua ordine declarabimus.

DEpositum aliud est propriè, aliud impropriè dictum: hoc admixtum habet alium contractum, puta locati conducti, si pretium detur, aut mutui. Si non reddendum sit idem numero; illud definitur *Contractus, quæ res aliqua alteri custodienda traditur, ut restituat integram. l. 1. ff. de positi.* Dicitur 1. *Contractus, quod illi genus. 2. res aliqua traditur & ut plurimum mobilis. Loco differentie sunt. Idem enim deponitur, ut servetur, nec dominium illius nec usufructu translatio. Distinguitur itaque à Mutuo, ubi dominium transfertur; à Commodato, in quo conceditur usus; Pignore, quod datur in cautionem. Precario, in quo etiam usus conceditur, sed ad placitum. A Contractibus onerosis*